

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre . . . 6 frt — kr.
 Negyedévre . . . 1 „ 50 „
 Helyben házhoz hordva:
 Egész évre . . . 8 frt — kr.
 Negyedévre . . . 2 frt — kr.
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre . . . 10 frt — kr.
 Negyedévre . . . 2 „ 50 „

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, július 19.

Magyar udvartartás.

Rendes szokása a szervilizmusban magának tetszelgő kormánypártnak, hogy neveltséges, hiú ábrándoknak jelenti ki a nemzeti pártnak Magyarország külön államisége elismerésére és kifejezésére célzó törekvéseit és javaslatait. Minden egyes alkalommal azt hangoztatják, hogy a nemzeti pártnak ezen követeléseivel veszélyeztetik a kiegyezést, a dualizmusnak 1867-ben lerakott alapjait. Ezek az urak, akik előtt nem volt szent a házasság, kik perhorreskálnak minden dogmát, dogmává akarták emelni, hogy a 67-iki kiegyezés megváltozhatatlan, örök időkre készült remekmű.

Ezen felfogásuk ugyan a történet ismeretének teljes hiányát mutatja. Ugyanis az állami élet is szerves élet. Az életnek pedig lényege a változás, a fejlődés. Hiába mondotta ki Lykurgus törvényeit meg nem változtathatóknak, az élet fejlődése mégis megváltoztatta azokat. Örök érvényű törvény az államok életében non sens. Épen ilyen non sens az 1867-iki kiegyezés változhatatlanságának a kormánypárt által évtizedek óta hirdetett dogmája is.

Csak az a sajtóságos és komikus jelenség, hogy valahányszor ez a szabadelvűpártnak nevezett érdek-szövetkezet, melynek egyedüli elve a húsfafélek, port akar hinteni az ország szemébe, mindannyiszor más és más pártoknak, különösen pedig a nemzeti pártnak programjából idegenít el egyes pontokat, s azokat megvalósítva, nagy diadallal hirdeti az ő

nagy politikai vívmányait. Ennek persze rendes következménye a tömeges üdvözlő felirat, melyekkel a kormány dicsfénytel igyekszik körül venni üres fejét és elpalástolni politikai elvtelenségét.

Nem volt-e egyike a legvisszatartóbb látványoknak a közel múltból, midőn a kormány megvalósította a nemzeti pártnak egyik sarkalatos program pontját, a magyar katonai tisztképzést és a törvényhatóságok tömegesen üdvözölték ezért feliratilag a Bánffy-kormányt. Ugyanazt a kormányt, amely mindenre kész prefóriánusaival évről-évre leszavaztatta a nemzeti pártnak ide célzó javaslatait és valószínűleg gúny tárgyává igyekezett tenni ezért a pártnak az egész ország által tisztelt vezérének.

Nos! hát ilyen épületes látványban csakhamar lehet, ismét részünk. — Magyarországnak jelenlegi dicsően uralkodó kormánya ismét érzi a szükségét annak, hogy port hintsen az ország szemébe, elpalástolja elvtelenségét, egy kis dicsfénytel aranyozza be államférfiúi bölcseségtől üres fejét, melyben az ország javára célzó gondolatok, eszmék ugyan nem igen teremnek, de 16-ik §§-ok és cukorprémiumok annál irkább.

Mint biztos forrásból értesülünk, Bécsben elhatározott dolog, hogy rövid idő múlva megvalósíttassék a magyar udvartartás, a nemzeti pártnak ezen régóta hangoztatott követelése. Ennek megvalósításáért természetesen első sorban ő Felséget illeti a hála és köszönet, ki ismerve hű magyar népének ezen régi óhaját, önkényt siet azt teljesíteni. A tanulság pedig belőle az, hogy a magyar

nemzet jogos aspirációinak megvalósulása állami függetlenségének és különállóságának külső kifejezésére vonatkozólag eddig sem a koronás király ellenzése miatt szenvedtek halasztást, hanem azért, mert a kormányon oly férfiak ültek, kiknek nem az állam vitális érdekei, nem a közóhaj megvalósítása feküdtek szíven, hanem saját hatalmuk fentartása.

De hála és köszönet érte azon párt vezérének és tagjainak is, akik nem törődve gúnynyal, kicsinyléssel, éveken keresztül küzdöttek a külön magyar udvartartás felállításáért; hála és köszönet érte Apponyinak és pártjának.

Azok a bizonyos üdvözlő-feliratok ugyan ismét megerednek majd tömegesen Magyarországra langeszü kormányelnökéhez és kormányához, dicsőhymuszokat zengve neki ezen újabb nagy nemzeti vívmányért, de ez senkit sem ejthet tévedésbe, a ki a dolgok folyamát megfigyelni szokta. A jó aratásnál nem azé a főérdem, a ki a vetést lekaszája, hanem azé, ki a magot elveti és hogy az termést hozhasson, a talajt jól megmunkálja.

A nemzeti párt pedig csak haladjon tovább eddigi útján. Hiába gúnyolják a szabadelvű érdekszövetkezet hivatalos szócsövei parlamenti terméketlenséggel, nincs igazuk. Az ő földjén, az ő elvetett magjából kelt ki a magyar nyelvű katonai akadémia. Ő készítette elő a talajt a külön magyar udvartartásnak is, mely immár a megvalósulás stadiumába jutott. A szabadelvű párt és kormány pedig csak jogtalanul kaszája le magának ezen mások földjén és mások által vetett magból kikelt vetést.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Légshajón az északi sarkig.

Irla: P.—y.

Andrée neve, ma minden hírlap olvasó előtt ismert. Ez a kemény akaratú, félelmet nem ismerő svéd mérnök elhatározta, hogy megadja a feleletet arra az izgató kérdésre — mi van az északi sarkon?

Tudta ő mire vállalkozik, midőn a pólus titokzatosságát kutatja, ismeri a száz, az ezer veszélyt, mely reá vár, mégis elindult.

Külseje ennek a vasembernek igazán impozáns, mintha csak ilyen vakmerő vállalat kivételére volna teremtvé. Atléta termetű széles vállakkal. Dus szőke haj és bajusz ékesíti fejét, arczát, melynek ezidő kifejezését élénk kék szemek és finom metszésű sas orra teszi energikusá.

Nem éppen fiatal ember már, 47 éves, nőtlen s mint mérnök a stockholmi szabadalmi hivatal főnöke.

Ez az ember elhatározta, hogy légshajón száll el a pólus felett. Már tavaly akart indulni, de nem kapott kedvező déli szelet, mely gyorsan átszállította volna a póluson. Sokáig, gyenge széllel pedig nem lehet légshajón utazni, mert bármely finom szövésű legyen is a ballon szövete, mégis igen sok gáz

illan el belőle, úgy hogy idáig a lehető leghosszabb légi ut 24 óráig tartott, mely után a léggömb már nem nyújtott kellő biztonságot.

André úgy számolt, hogy jó széllel 2—3 nap alatt át jut a sarkon Amerikába. De ezen szigetén a Spitzbergákig északkeletpartján állott az az óriási fabódlé, mely a léggömböt védte.

Junius közepén kedvezőre fordult az idő, és Andrée parancsot adott a léggömb felszerelésére. Junius hó 19-én kezdtek el a gömb megtöltését s 22-én fejezték be, tehát 89 óráig tartott. Belső ürmértéke a gömbnek 4800 köbméter s a francia Lachambre készítette.

A légshajóhoz kosár helyett egy kis hajó van kapcsolva, mely az expedíció lakása is. Az eleség, mely egy hónapra elég, napi porciókban, a hajó korlátra van akasztva.

Egy könnyű szán, a huzáshoz való kutyák, és postagalambok vannak még a hajóban.

Julius 17-en d. u. fél 3 órakor készen volt Andrée az utra. Kezet fogott az egybesereglettekkel, s szívélyesen integetett a távolabb állóknak.

Aztán beszállt a légshajóba, s vele két társa Frankel és Ströndberg.

A pillanat komolysága ült az arczokon Andrée erős hangon vezényelt.

— Egy! kettő! három!

A kötelek lehulottak s büszkén emelkedett fel a hajó 200 méternyi magasra.

Még egy izgalmas jelenet történt. A szél hirtelen felülről lefelé csapott s a gömböt a

tenger színéig nyomta, úgy hogy hajója majd megmerült. Aztán egyenesen a Smerenburgund szikla falnak vitte a légshajót, de midőn már végig futott a hideg a nézők hátán, egy pár méternyire a sziklafal előtt felkapta a szél a léggömböt és óránként 32 kilométer sebességgel, hajtotta, észak-keleti irányban.

Eléri-e célját a vakmerő expedíció? A diplomás órákulomok abszurdumnak mondják, — de hát sokszor megvalósult már, ami abszurdumnak tűnt fel.

A felszállás pedig örökemlékü lesz, mert először használtatott léggömb ily óriási vállalatnál.

Már sokat értek el a légshajó tökéletesítésénél, de még mindig nem elegendő. A Dada-lus meséjét a Mongolfier testvérek valóra váltották. Ők valóban felszállottak levegővel telt gömbjükkel. Charles ismét tett egy hatalmas lépést előre, midőn hidrogénnel töltötte meg gömbjét. Krebs és Renard francia tisztek, szivar alakú, és csavarokkal mozgatható gömbjüket némiegy kormányozni is tudták, legújabbanként pedig Wallner és Silienthal kutatásai, az aeroplán elméletet vitték be a légshajózásba. Andrée, minden vívmányt lehetőleg értékesített, de könnyebb eljutni az északi sarkra, mint onnan vissza jönni — póstagalamb még egy sem érkezett az expedíciótól.

A 67-iki kiegyezés megváltozhatatlanságának a szabadelvű párt és kormány által hirdetett dogmája a külön magyar udvartartás felállításával is újabb czáfolatot nyerne és érvényesülne Apponyi felfogása, mely szerint az csak alap és keret, melyen belül teljes állami önállóságunk kiépíthető.

ORSZÁGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, július 19.

Általános meglepetést keltett, mikor Lukács László pénzügyminiszter fölállott, hogy legelsőnek szóljon. A meglepetés még nagyobbodott, mikor kitűnt, hogy hosszú beszédet mond.

— Obstruál a kegyelmes ur! — kiáltották föl.

— Hálásak leszünk érte! — szóltak mások.

A kegyelmes ur pedig beszélt. Mindjobban kitűnt, hogy mért szólalt föl. Szarkasztikus hangon szólt az ellenzéki szónokokról és különösen Eötvöst akarta úgy feltüntetni, mint aki rettenetes tudatlanságban szenved. Persze, hogy nem hiszik el neki, csak a jobbfelén. A balfél kinevette.

Ahoz a jelenethez kellett az a beszéd, mely ma este fog a szabadelvű klubban lejátszódni. Be kell feketíteni az ellenzékét, hogy a kormány erőszakos intézkedései igazoltaknak látszassanak. A miniszter ur már be is jelen-jelentette beszéde végén, hogy lesz ne mulass! Nem engedik az alkotmányosságot megsérteni a hü és alkotmányserető kormánypártiak!

Az ellenzék harsogó kacajjal és hoch-hal fogadta a szörnyű komoly kijelentést, a jobboldal azonban, mely mára is be volt rendelve, hivatásszerű tapsal és éljenzéssel adta meg a staffaget a pompás jelenethez, mert kitűnő dolog is az, mikor ez a kormány az »alkotmányosságot« védi.

A képviselőház mai ülése délelőtt 1/2 11 órakor kezdődött.

Elnök: Berzeviczy Albert.

Jegyzők: Nyegre László, Molnár Antal, Lakatos Miklós.

A kormány részéről jelen vannak: Báró Bánffy Dezső, Lukács László.

A múlt ülés jegyzőkönyvét felolvassák és hitelesítik.

Elnök: Bemutatja az állami tanítók országos egyesületének kérvényét az állami tanítók helyzetének javítására iránt.

Következik a napirend:

A cukoradóról szóló törvényjavaslat tárgyalásának folytatása.

Lukács László pénzügyminiszter: Igyekezett már a vita elején eloszlatni a javaslat ellen felhozott aggályokat. Miután ez a vita hosszabb s egészen különös jelleget öltött, kötelességének tartja felszólalni. A tények elcsavarásának ily nagy fokával még nem találkozott egy törvényjavaslat tárgyalásánál sem. Mindenekelőtt egy vád ellen védekezik, amely azt mondta, hogy nem terjesztettek be statisztikai adatokat a javaslatban. A kormány már a múlt évben beterveztette ezeket a javaslatokat, de a szónokok egészen mást olvastak ki abból, mint amit tartalmaztak. Ezért nem látta jónak az idén a statisztika beterveztését. Most azt az intézkedést tette, hogy a statisztikai adatokat minden hónap 5-én közzétegyék a hivatalos lapban, hogy mindenki hozzáférhessen. Teljesen objektív kíván maradni, azért Polonyi Géza szombati személyeskedésére egyáltalán nem válaszol. (Helyeslés jobbfelől.) Az előadó és a jobboldali szónokok már kifejtették, hogy mily fontos a répatermelés a cu-

koriparra nézve, azért ő csak némely kiigazításokra szorítkozik. A répatermelés területe nagyon rohamosan emelkedett, de a répa anyaga még gyorsabban. A répatermelés Magyarországon olyan fontos, hogy nem lehet róla oly szuverén megvetéssel beszélni, mint azt a tulajdonosi szónokok tették. Azt mondták a szónokok, hogy nálunk a tultermelés 200—300 ezer métermázsa; tehát a statisztikai hivatal adatait alaposan félreértették. Kimutatja, hogy nyolcszáz ezer métermázsa cukor vár évenként kivételre a magyar termelés anyagából, amelyhez még jön a négy három ezer métermázsa cukor, amely a rendes fogyasztáson felül a gyárakban raktáron van. Ennek a tultermelésnek lett a következménye a prémium, amely által az ország a fölösleges termelési anyagtól megszabadulni akar. A prémiumot csak nemzetközi egyezmény alapján lehetne megszüntetni. (Ugy van a jobboldalon.) A cukorárak hanyatlásáról beszél ezután. Az 1868—69-iki companyban a cukor ára még 76 frt 21 kr. volt a prágai piacon s 1892—93-ban már csak 38 frt 66 kr. volt, amely nemsokára ismét leszállott 5 frttal. Ebből önként folyik, hogy a kartellek nem képesek a cukor árát felszámolni. Ezután a nyers cukor árak alakulásáról beszél. A nyers cukor ára is folytonosan csökkent. Azt mondja, hogy ilyen árak mellett a gyárosoknak nagyon bajos ekzisztálni. Ennek természetes következménye az, hogy a gyárosok nem zsarolják ki a gazdákat, mert vannak gyárak, amelyek veszteséggel dolgoznak. Azt mondják, hogy mi nagy prémiumokat adunk. Ez nem áll, mert most nagyon kis prémiumot adunk. Azt mondja, hogy annál jobban rá vagyunk szorulva a prémiumra, minél inkább rossz helyzetben vannak a gyárak. E kézzelfogható érvek dacára azt mondták a szónokok, hogy a prémium ausztriai érdek és csodálatos, hogy egyes szónokok, mint Horánszky és gróf Károlyi Sándor hogy változtatják nézeteiket a prémium tekintetében. A múlt évben még szükségesnek tartották a prémiumot, az idén már nem. Felolvassa Horánszky és Károlyi ide vonatkozó kijelentéseit. Tavaly, amikor a cukoripar jobb helyzetben volt, elfogadták a prémiumot, az idén már, amikor válságba jutott a cukoripar, nem fogadják el. Nem fogadták el azért, mert azok az állítólagos sérelmek nem nyertek orvoslást. (Igaz! Azért hát! a baloldalon.) Mindenekelőtt kijelenti, hogy jogtalan sérelmekről itt egyáltalán nem lehet szó. Az pedig, hogy mi az osztrákoknak 9 millió ajándékot adunk, nem egyéb, mint a tények elferdítése. Se 9, se 3, se semmitéle ajándékot nem adunk.

Azután gunyos hangon említi, hogy gr. Károlyi Sándor és Mócsy Antal egészen tisztában vannak azzal, hogy a répatermelést apasztani kell. Ők azt kívánják persze, hogy a kormány állapítsa meg a répa árát. (Oh! oh! balról.) De igenis, hallottam, határozati javaslatot is hallottam ez értelemben. Majd nem azt kívánják, hogy a kormány ráparancsolja az egyes termelőkre: Te ennyi, te meg ennyi répát termelhetsz, többet nem! (Elmondás balfélől.) Ezek absurd ideák, melyekkel nem is érdemes foglalkozni. Ka Károlyi azt hiszi, hogy káros a répatermelés, intézzen felszólítást a répatermelőkhöz, hogy ne répát, hanem hasznosabb dolgokat termeljenek. Azt hiszi, hogy kevés gazda fogja a tanácsát követni.

Majd a kartelleket vette védelmébe. Épen ezeknek a gyűlölt kartelleknek köszönhetjük a magyar cukorgyárak létesülését s amint a kartel megszűnik, senki se lesz, ugymond a baloldalhoz fordulva — önök iránt hálásabb, mint az osztrák gyárosok. (Ellenmondás balfélől, helyeslés jobbfelől.)

Áttért ezután Eötvös közjogi fejtegetéseire. Azt a benyomatást tette rá a beszéd, hogy a t. vitarendező bizottság nagyon szorult helyzetben lehetett, azért ugratta be Eötvöst, hogy beszéljen a cukorkérdésről, tehát az oiy kérdésről, melylyel ő (Eötvös) talán legföljebb csak ebéd után, a fekete kávénál szokott foglalkozni. (Derűtség jobbfelől.) Ezután Eötvös beszédjét bírálja, szembe állítva egymással saját szavait s kérdi, hogy hol van abban a logika. (Helyeslés jobbfelől.) Eötvös azt állítja, hogy bár a miniszter azokra a bizonyos garanciákra azt mondja, hogy megvannak, ő ép-

pen olyan joggal mondhatja, hogy nincsenek meg. Ebből egyszerűen csak azt látja, hogy Eötvös szavajárása szerint, ha valamire azt mondja, hogy megvan, ez mennyit jelent, hogy nincs meg. (Derűtség jobbfelől.) Én — mondá — nem tudom, ilyen czifrán kifejezni magamat, ha én azt mondom, hogy a garancia megvan, hát az annyit jelent, hogy megvan.

Eötvös Lustkandelre hivatkozik, bizonyítván, hogy a kormánynak nincs igaza, ugyanazon Lustkandelre, akivel közjogi tekintetben nem mindig ért egyet. No hát, az állam jogászoknak lehetnek elveik, de tévedhetnek is. Például ez esetben Lustkandel ur is tévedett. Azt a 9 millió cukoradót, melyet Eötvös szerint Ausztriában a kincstár fizet, nem a kincstár fizeti, hanem a gyárosok s így Eötvös és Lustkandel urak együtt tévednek abban hogy az Ausztriában kibocsátott császári rendelet által a kincstár van megterhelve.

Ezután szemére veti az ellenzéknek, hogy szónokaik az obstrukció kedvéért a legélesebb ellentéteket hozták föl: a szegény és gazdag közti ellentétet az ingatlan és mobil tőke közti ellentétet. (Helyeslés balfélől.) — ezek csak arra valók, hogy épen a legrosszabb időben se az aratási időben az ellentéteket mesterségesen kiélesítsék. (Zaj balfélől. Nem ilyen.) Vigyázzanak, mert ezek lángba boríthatják az országot. Az igazságok eredménye nem fog megállapodni, nem elégszik meg az antiszemitissal, hanem ki fog terjedni a nagybirtokosok ellen, maga a magyar föld ellen. (Ellenmondás balfélől. Helyeslés jobbfelől.)

De minek nyilatkozzam én — ugymond — a cukoradó ellen felhozott érvekről, hiszen mindenki tudja, hogy miért reméljük ezt. Egyrészt a reális célért, hogy a sajtószabadságot, melyet senki se támadott meg, megvédelmezzék, másrészt, hogy a kormányt megbuktassák! Pedig biztosítom önöket, hogy ebből a kérdésből kifolyólag a kormány meg nem bukik. (Helyeslés jobbfelől.) De meglesz az eredménye, hogy önök megkárosítják az ipart, megkárosítják az alkotmányosságot és parlamentarizmust (Gunyos taps balfélől, helyeslés jobbfelől.), mi azonban nem vindikálunk magunknak semmiféle jogot, csak kötelességünket fogjuk teljesíteni, midőn meg fogjuk akadályozni, hogy önök a parlament működését, meghiúsítsák. (Zajos ellentmondás balfélől.) Kérem a Házat, hogy az összes beadott hét javaslatot utasítsa vissza és a törvény javaslatot fogadja el. (Viharos taps és éljenzés jobbfelől, hosszantartó hoch! hoch! balfélől. A tüntetés és ellentüntetés többször megújul.)

Elnök az ülést öt perczeire felfüggeszti.

Szünet után.

Ivánka Oszkár: Amit az előadó és a tulajdonosi felszólalt két képviselő mondott, bőven megezárták már erről az oldalról; ő tehát csak a miniszter beszédével fog foglalkozni. Nagyan indokoltnak találná, ha a miniszter nem tartana lezárókat az ellenzéknek a parlamentarizmus tekintetében. A miniszter evel nem segített semmit a bajon, hanem inkább beledobta az üszköt a már különben is izgott hangulatba. Amit a miniszter a javaslatra vonatkozólag mondott, már magában foglalja a javaslat minden hibáit. Fejtegeti, hogy a cukorharcot nekünk nagy könnyelműség, folytatni mert semmi esetre sem győzhetünk. Már pedig a harcot a győzelem reménye nélkül felvenni nagy oktalanság. (Ugy van, ugy van, a baloldalon.) Ha az mind igaz, amit a miniszter statisztikailag kimutatott, akkor ezt a javaslatot megszavazni semmi esetre nem szabad. Nekünk a cukortermelést nem fokozni kell, sőt ellenkezőleg visszaterelni abba a helyes mederbe ahova előbb-utóbb ugysis vissza fog jutni. Kérdi, mivel indokolja a miniszter ur azt az állítását, hogy a cukorgyárak létezését egyedül a cukorkartell teszi lehetővé. — Ami a miniszternek azt a felkiáltását illeti, hogy a kormány mennyi föliratot kap a közönségtől, hogy a cukorprémiumot tartsa fenn — ez egyszerűen a legmesszebb menő naivitásnak tudható be. A szabadelvű párt politikája már a multban is oda irányult, hogy az érveléseket ne hallgassák meg, a kapacitációnak ne legyen tere, hanem a párt mint közszükséges szavazógép működ- jék. Bánffy Dezső hamar belátta azt, hogy ér-

vekkal nem győzhet és ekkor hatalmára gondolt, ezért vonult végig az országban a választások alatt oly erős adagban az erőszak, vesztegetés, korrupció. (Ugy van, úgy van, balról.) Különös, hogy a vitában eddig főleg a renegátok vettek részt.

Lukács Gyula: A politikai morálról paptak!

Ivánka Oszkár: A kormány egyik baklövését a másik után követi el, de a szavazógép kitűnően működik. Ugy tesz a kormány a hatalommal, mint a parvenü a pénzével. Az ellenzék a mai viszonyok között csak azt teheti, hogy a szavazógép működését — ameddig lehet — megakadályozza. Mi — ugymond — nem passzióból, nem szenvedélyből, hanem kötelességből tesszük azt, amit teszünk. (Zajos éljenzés a baloldalon.) A pénzügyminiszter megfenyegette az ellenzékét, de mit akar ezzel elérni? Klotúrral nem lehet helyreállítani a parlamenti rendet, csakis békés megoldással. Vétessenek be a javaslatok a napirendről és a miniszterelnököt, aki mindennek az oka, elejtsék. Ha ebbe nem mennek bele ők, nem ijednek meg az elvi mandátum tulajdonosainak fenyegetésétől. (Kijelenti végül, hogy a javaslatot nem fogadja el. (Zajos éljenzés balról.)

Legvégül **Biró Lajos** beszélt.

Az ülés fél 2-kor végződött.

Színházi katasztrófa Nagy-Szalontán.

— Saját tudósítónktól. —

Könnyen végzetessé válható s számos ember életébe kerülhet katasztrófa történt vasárnap este Nagy-Szalontán a szinkörben. A parisi Jean-Goujon utcai szörnnyü katasztrófa emléke még mindig kísért s bármilyen kisebb szerencsétlenség történik is valahol oly helyen, hol nagyobb közönség van egybegyűlve, páni félelem ragadja meg az embereket, mert a bazarégés rég kioltott piros lángnyelvei még most is bele világítanak az ijedségtől remegő emberek agyában, kik önkéntelen szemeik előtt látják a kijáratok felé tóduló, életét megmenteni igyekvő tömeg képét, hol egyedül az ösztönytől vezérelve, minden lelkifurdálás nélkül tapossa össze az esztét veszített ember embertársát, csak azért, hogy saját énjét megmenthesse.

Ez a félelem ragadta meg vasárnap este Nagy-Szalontán a szinkörben egybegyűlt közönséget, hol a »Falu rossza«-nak előadása alatt a karzat leszakadt s mintegy 130 ember zuhant le 2—3 méter magasból a földre fejét, kezét, lábait összezuva.

A nagy szerencsétlenségről tudósítók a következőket írja:

A katasztrófa.

Vasárnap délután nagy népünnepély volt a nagyszalontai népkertben, melyet a program szerint az itt időző Fekete Miksa féle színtársulat által tartott »Falu rossza« előadásának kellett volna befejezni.

A népkertben, mely közvetlenül a vasuti indóház mellett fekszik, a kedvező nyári időben minthogy 1200 ember gyűlt össze. Volt zsákfutás, versenyevés, lapdázás stb. mint olyan multságok és tréfák, melyek a népünnepélyek rendes vonzerejei a publikum számára.

Minthogy a vendéglő udvarán lévő rendes szinkör helyisége kissé távol esik a népkerttől a rendezőség elhatározta, hogy felkéri a társulatával Nagyszalontán körülbelül már másfél hónap óta tartózkodó Fekete Miksa színgazgatót, hogy ez alkalommal kivételesen az előadást a mult évben a vasuti vendéglő udvarán épült csinos, fából készült u. n. »műkedvelői arená«-ban tartsa meg. Minthogy meglehetősen szép bevételre volt kilátás s a helyiség is megfelelő, a színidirektor örömmel egyezett bele a felkérésbe.

Az előadás kezdete 8 órára volt kitűzve.

A délutáni programja a népünnepélynek kitűnő hangulatban ért véget. A közönség nagy része, a mintegy 400—500 embert magában foglalni képes színházba ment, míg a többi a velencei lámpionokkal kivilágított kertben vacsorához és tánczolásához látott.

Minthogy igen sokan akartak eljönni az előadásra, a város megengedte, hogy ez egyetlen alkalomra az igazgató, a 16 tagból álló zenekar számára készült karzatra is adhasson ki jegyeket. A direktor élt is ezen jogával s nemsokára 130 ember szorongott a 16—18 ember számára készült karzaton, kik kivétel nélkül a nép közül valók voltak.

A fagerendák ropogtak ugyan egykicsit a nagy suly alatt, de minthogy az egész faalkotmány csak a mult évben készült erős tölgy és fenyő gerendákból, a veszély senkinek még csak eszébe sem jutott.

Az első felvonás zavartalanul folyt le s már végéhez közeledett, midőn hirtelen egy borzszórt ropogás, recscsenés, majd szivtépő jajkiáltás hangzott fel s a közönség megrémülve látta, hogy a karzat mint ömlék össze a rajta lévő 130 főnyi tömeggel.

Egy pillanatig halálos csend uralkodott. Mindenkinek eszébe villant a színházi katasztrófa képe s senki sem mert megmoczszanni. A lezuhanó emberek jajgatása azonban csakhamar betöltötte a léget. A függőnyt lebecsülték s azonnal hozzáláttak a sebesültek megmentéséhez. A közönség nagyrésze azonban a kijáratok felé tódult s hála a kijáratok praktikus elhelyezésének, a szinkör egyrésze hamar kiürült minden baj nélkül.

A földrezuhant emberek tulnyomó részének semmi baja sem történt apró horzsolásokon kívül, mivel a nem igen magas karzat nem teljesen egyszerre szakadt le s számos embernek sikerült leugrani vagy megkapaszkodnia az oldal gerendákban.

Mintegy negyvenen azonban súlyos zuzódásokkal kéz és kartörésekkel vértől patakzó tagokkal hevertek a földön részben eszméletlenül. Csak mintegy 5—6 perc múlva sikerült tisztán látni a helyzet képét. Az épen jelenlevő Dr. B e c h e r Áron orvos rögtön a munkálatokhoz látott. Gyorsan embereket küldtek be a városba a Czájlik féle patikába, honnan rövid idő alatt nagyszámu kötszereket s egyéb orvosságokat, melyek a gyors segélynyújtáshoz szükségesek, hoztak ki s kijöttek Dr. Sarkadi Dániel, Dr. Balogh Deme Béla és Dr. Bleuer Sándor orvosok is, kik mindnyájan a sebesültek kötözéséhez láttak.

A hír vilamgyorsan futotta be a várost s minthogy csaknem mindenkinek volt valaki ismerőse vagy rokona a színházban, az egész Szalonta ott termett a katasztrófa színhelyén mely persze már ekkor megnagyitva érkezett a városba.

A bekötözött sebesülteket kocsikra helyezve lakásaikra, vagy a városi kórházba szállították, nagy részük azonban kellő kocsis hiánya miatt ott maradni volt kénytelen.

A közönség megnyugtatóására az előadást egy óra múlva folytatták a bekötözött lábú, kezű s fejű sebesültek jelenlétében, mely aztán minden baj nélkül véget ért.

A sebesültek egyrésze súlyos zuzódásokat szenvedett sokan kezüket, lábukat kitérték, sokan csak apró bőrhorzsolásokat szenvedtek. Egy néhányan azonban örökké viselni fogják a katasztrófa emlékét elnyomorodott tagjaikon.

Harcz a kenyérért.

— Ellenségeskedés a kőműves munkások között. —

A kenyérért sok mindenre képes az ember s a legtöbb esetben ez hajtja bűnre őket. A körülményektől függ, hogy az erőszak mily mérvét használja fel a létért való küzdelemben.

A szocialis eszmék terjedésével mindjobban kiélesedik ez a harc s az erősebbet fokozott tevékeny küzdelemre, a gyengébbet önvédelemre sarkalja.

Nagyváradon még eddig nem élesedett ki a munkások között a kenyérért való harc, de ha a város nem igyekszik a helybeli iparosok és munkások segélyére, nagyon szomorú dolgok következhetnek be, amelyek már is előre vetik árnyékukat.

Az erőszakot, brutálitást soha nem vedhetjük, de mindég mérlegeljük az indító okait.

A tegnapi vérelnküli eset bár nem városi építkezésnél fordult elő, alkalmat ad arra, hogy az ily kitöréseknek megállításáról gondoskodjunk.

A nagyváradai törvényszéki palota építésénél alkalmazott kőműves munkások már egy ízben beszüntették a munkát, de mihamar sikerült a rendet helyreállítani.

Utóbb a nagyváradai kőműves segédek mellőzésével több idegen munkást alkalmaztak. Így vasárnap este is 18 kőműves segéd érkezett a fővárosból, akik tegnap már munkába állottak.

Mint értesülünk, a dolog a mult hétről keletkezik. A kőművesek ellenséges magatartást tanúsítottak a munkavezetővel szemben s fenyegették.

Ezért a mult szombaton a munkások közül 30 kőművest elbocsájtottak s Budapest-ről hoztak helyettük 18 kőművest.

Vasárnap éjjel érkeztek meg s tegnap hétfőn reggel a munkavezető megbizta a már két hét óta itt dolgozó Argyelán Lajos szintén budapesti kőművest, hogy keressen az éjjel érkezettek részére lakásokat.

Délig oda is járt Argyelán Lajos s mikor fél egy tájon megjelent az ebédelő kőművesek között, a nagyváradiai éktelen szitkok között megrohanták s előbb arczul verték, majd ütlegetni kezdték s az arczát összekarmolták. Argyelán látva a tulerőt, futással igyekezett minél messzebb jutni az ordító s ütlegető tömegtől. Sikerült bemenekülni a polgármester kertjébe s így megmenekült a nagyon is komoly veszélytől.

A támadók között állítólag egy Szilágyi Gyula nevű fiatalember volt a vezér.

A rendőrség szintén védelmére sietett a megtámadott embernek s ekkor a tömeg szitkokkal, fenyegetésekkel illetve a rendőröket is.

Allításuk szerint azért támadták meg Argyelánt, mert azt hitték, hogy az ő közbenjárására hozatták a budapesti kőműveseket.

Másrészt azt állítják, hogy Argyelán henczeget velük szemben s azért akarták jobban meglynchelni.

Az ügy az ipartestület és a rendőrség elé került.

Azt hiszik, hogy ezzel még nincs vége a dolognak, hanem kilátás van nagyobb mérvű összeütközésre a nagyváradai és az idegen munkások között.

Körütekintő, helyes intézkedéssel kell elejét venni ennek a veszélynek.

Az építő munkások gyűlése.

A nagyváradai építő munkások vasárnap délelőtt népes gyűlést tartottak a túzóltó őranya helyiségében; Molnár Lajos elnöke alatt. Jegyzők voltak: Markovits Lajos és Megyery Mihály. A hatóság képviselőjében Cerő Armin r. alkapitány volt jelen.

Molnár Lajos a gyűlést megnyitja és indítványozza egy külön szakegylet létesítését.

Mihely István rokonszenves, értelmes fiatal ember pártolja a szakegylet létesítését. Határozati javaslatot nyújt be, majd panasolja az alapszabályok felterjesztésének késedelmezését. Szeretné azonban az ifjusági egyesülettel kapcsolattal létesíteni a szakegyletet.

Dull István nem csatlakozik sem a testülethez, sem az ifjusági körhöz. Külön szakegylet felállítását kívánja.

Gazdag Ferencz ecsetelte azokat a sérelmeket, amelyek mélyen bántják az igazságügyi palotánál az építő iparos munkások érdekeit.

Molnár Lajos szólalt fel az építő munkások helyzetére vonatkozólag. Ő is az igazságügyi palotánál történeteket panaszolja. A helybeli építő mesterekkel ki tudtak jönni, ezek mindég méltányosak voltak. Az idegen vállalko-

zók ellen szólal fel. Ez okból is a szakegylet létesítését javasolja.

Mihelly István kívánja, hogy az építészeti iskolába 14 tanuló küldessék fel kiképzés végett a város költségén. Nem tudja eléggé támogatni a szakegylet létesítését Hosszasan beszél s beszédéből kiérzik, hogy foglalkozott a szociálizmussal. Ujabb gyűlést kíván.

Végül még szaklapok ügyében kezdtek tanácskozni, de e közben a jelen voltak szétesz-lottak, különösen mikor az egylet részére szükséges nyomtatványok költségeinek fedezésére pénzt kért az elnök.

UJDONSÁGOK.

* **Autonomiai képviselő választás.** A hosszupályii római katolikus egyházközség f. évi július hó 18-án a római katolikus népiskola tantermében tartotta meg az autonomikus kongresszusba küldendő képviselő-választási ülését, főtisztelendő *Imrik* Sándor Zoltán közszeretben álló plebános ur elnöklété alatt.

Az elnök lelkes szavakkal megnyitván az ülést, tudomására hozza a jelenvoltaknak, hogy a választók névjegyzéke ellen felszólamlás nem érkezett be. Ezután felszólítja az egybegyűlt választókat, hogy szavazatukat az ötös bizottság előtt személyesen és nyilvánosan adják be. *Erre nagy lelkesedés közt egyhangulag Dr. Hoványi Gyula* nagyváradi jogakadémiai tanár, — kinek eddigi szereplése egy a közügyek, mint a tudomány terén a legjobb biztosítékot nyújtják, kinek neve, családi hagyományai és fenkölt katolikus szellemű magatartása a legjobb ajánló levelek, — kiáltattott ki a választók részéről autonomiai világi képviselőnek. Annak céljából hogy kitudható legyen a szavazók száma, a névszerinti szavazás is megejtetett. A szorgos munka idő folytán 224 választó közül 153 nem jelent meg s így 71 szavazattal lett *Dr. Hoványi Gyula tanár megválasztva.*

* **A Pálffy huszárok Gyulán.** A Nagyváradon állomásozó Pálffy huszárezred két zászlóalja keretgyakorlatra Kikindára menet »rasztot« tartott Gyulán. Csütörtökön érkeztek ide s péntek délelőtt nagy gondot adott egy a délelég tiszteknek, mint a »Mannschaf«-nak az egész délelőtt zuhogó esőben az elszállásolás nehéz kérdése. Igen sokat szállásoltak el a németvárosi istállótulajdonos gazdák közé s a város több helyén elszórvá a külvárosokban. A huszárság három napi pihenőt tartott itt s ma indulnak tovább Kikinda felé. Hosszabb pihenőt tartanak még Mankó is.

* **Lelekészválasztás.** Megirtuk a napokban hogy a vámoslázi gör. keleti plébániát választás utján betöltik. A napokban tartották meg a választást s két jelölt közül *Rada* a Silviust választották meg. Összesen hetvenkét szavazó volt s mint levelezőnk írja, mind a hetvenkettő Radára adta be a szavazatát. A választást *Pakabala Tamás* esperes plébános vezette.

* **Egy főispán köszönete.** Tudvalevőleg Biharvármegye küldöttségileg képviseltette magát *br. Feiltsch Berthold* szabolcsmezei főispán beiktatási ünnepélye alkalmával f. évi május hó 8-án. Az új főispán tegnap meleg átiratban köszönte meg a megye közönségének ezen kiváló figyelmét.

* **A honvédhuszárok elhelyezése.** A gyulai honvédhuszárok Nagyváradra tervezett át-helyezése ügyében tegnap volt a tárgyalás Nagyváradon. A vegyes bizottság megsejmelte az elhelyezésre szánt régi huszárlaktanyát. A bizottság úgy találte, hogy a nemzeti hid melletti régi laktanyában a lak épületek és istállók nem alkalmasak a huszárok elhelyezésére, csupán az emeletes tiszti épület és az államkincstár tulajdonában levő fedett lovarda felel

meg a célnak. Szükséges 3 legénységi emeletes épület s 3 istálló. Ezekből 2 laképület és a 3 istállót építeni kell. Azonkívül egy bejáró épület, tiszti értekezleti terem, étkezdé és vivó terem, szükséges. Békében 180 ember s ennyi ló lenne itt elhelyezve.

* **A főkapitány szabadságon.** Ifj. *Rimler* Károly főkapitány a napokban kezdte meg egy havi szabadságidejét. A teendőit távol léte alatt *Gerő* Armin rendőr alkapitány teljesíti.

* **Kersch Ferencz működése Esztergomban.** *Kersch* Ferencz, nagyváradi székesegyháztól az esztergomi főszékesegyházhoz átment karnagy, emlékiratot nyújtott át a napokban a főkáptalannak a bazilikai zenekar ügyében, a melylyel e héten foglalkozott a főkáptalan s több üdvös reform behozatalát határozta el. Legfontosabb bizonyára az lesz, hogy egy külön énekiskolát állítanak föl, a melynek *Kersch* karnagy lesz a vezetője és a mely a főszékesegyház számára énekeseket fog képezni. Ismerve *Kerschnek* kitünő képességeit, úgy hisszük Esztergomban is csak dicsőséget fog aratni reformjaival.

* **Ülés a megyeházán.** Biharvármegye erdészeti bizottsága f. hó 22-én d. u. 3 órakor ülést tart, melyen a folyó ügyek kerülnek elintézés alá.

* **Három község veszedelme.** Ily czim alatt nemrégiben megirtuk, hogy mily veszedelemmel fenyegette a Körös folyó Kisjenő, Kisujfalú és Szabolcs biharmegyei községeket. E hírünket akkor a fővárosi lapok is átvették, mert a dolog annyira érdekesnek és fontosnak látszott előttünk is. A rakoncziatlankodó Körös megfékezésére, mely e három falut el akarja mosni, az alispán aztán elrendelte a helyszíni vizsgálatot, melynek eredményéhez képest most egy nagy töltéssel fogják utját venni annak, hogy a Körös 3 virágzó községet hullámai alá temessen.

* **Uj vasutvonal.** A Mező-Telegden lévő *Satori* Miksa és Mór féle vegyigyártelep tulajdonosai az iránt folyamodtak az államvasutakhoz, hogy gyárukat vasuti sinekkel köthessék össze az ottani vasuti indóházzal, hogy a szállítmányukat közvetlen a telepen waggonirozva be, kikerüljék a költséges tengelyen való szállítást. Az új rövid vasuti vonalat már pár hét múlva elkészítik a tulajdonosok.

* **Ki akar katona lenni?** A katonai nevelésről már életbe lépett 1897. évi XXII. t. cz. értelmében közhírré teszi a honvédelmi miniszter, hogy a cs. és kir. hadapródiskolában rendszeresített 100 új egészen ingyenes magyar állami alapítványi hely közül az 1897—8. év kezdetén 25 fog betölteni és pedig a budapesti, károlyvárosi, nagyszabeni, pozsonyi, temesvári, kameniezi hadapródiskolákban, a bécsi tüzérségi és hainburgi utászhadapród iskolában. Az alapítványi helyekre pályázhat magyar állampolgárnak 14—17 éves fia, ki a középiskolák 4-ik, illetve az utász hadapród iskolához az, ki 5-ik osztályát sikerrel bevégezte, a felvételi vizsgát sikerrel leteszi és a német nyelvet annyira bírja, hogy az előadásokat eredményesen hallgathatja. A kellően felszerelt pályázati kérvényeket augusztus hó 15-ig a honvédelmi miniszterhez kell beadni.

* **Oda a 105 frt.** Az igazságügyi palota vállalkozóinak nem engedte meg a kapitányi hivatal, hogy éjjel is dolgoztassanak. Valami jómádár mégis megmutatta, hogy a rendőri tilalom daczára »munkálkodni« fog legalább is ott, a hol legjobban kifizeti magát a fáradsága. Hétfőn hajnalban az irodából, s 105 frt pénzt ellopott. A rendőrség keresi a bankókat.

* **Furcsa pályázati feltétel.** A biharmegyei jegyzői kar körében nagy visszatetszést szült az élesdi főszolgabíró egy pályázati hirdetése. Ugyanis ezideig a magyar államnyelven kívül nem volt kötelező, hogy a közigazgatási tisztviselők, még más nyelvet is beszéljenek. Az élesdi járás köztisztjeletben álló főszolgabírójától nem vesszük rossz néven, hogy a nagy-

bárdói jegyzőségre hirdetett pályázatban kiírta, hogy: »feltétlenül megkívánom a román nyelv bírást«, — csak figyelmeztetjük, hogy ez semmiféle törvény nem írja elő. Hogy pedig a jegyzőkre nézve sérelmes, onnan is látható, hogy erősen tiltakozni akarnak ez eljárás ellen, mert eddig a falu nyelvében jártas egyének csak előnyben részesülhettek, de ennek nem tudása miatt nem lehet senkit sem melőzni.

* **Mulatság vége.** *Klamarik* Ferencz kosnai lakos tegnapelőtt Nagyváradon járt holmi vásárügyben. Mivel nincs hozzászokva a szállodák kényelméhez, a nagypicztéri híres barlangba *Singer* Fanni butykájába tért be. Jó komponiára talált itt *Micski* István és *Klein* Zsigmond tollatlan madarak személyében. Ezek leittatták s midőn eltávozott, hogy a vasuton haza utazzék, a nagyhid mellett megcsipték, fojtogatták s kirabolták 40 frtját. A rendőrség megcsipte a gazembereket, de már ekkor elkártázták az elrablott pénzt.

* **Kálmán csárdás.** Ugy látszik, hogy ifju *Bura* József nagyváradi fiatal cigányzenész nem akar hátramaradni az apja mellett. A menyhazai fürdőben, a hol a *Rác* Jóska bandájával mint karmester működik, egy csinos talpalá való csárdást irt ifj. gr. *Tisza* Kálmán esküvőjére, a melyet a bájos új asszony-nak *Festetich* ajánlott. A zeneművet, melynek »Kálmán csárdás« a címe, az ifj. gróf *Tisza* Kálmánné elfogadta, a mire igen büszke a fiatal zenész. A hozzáértők igen sikerültnek mondják az új csárdást.

* **Zálogüzletek rendszabályozása.** Többször előfordult azon eset, hogy a zálogüzlet tulajdonosok a náluk elzálogosított nagyobb értékű tárgyat kicserélték vagy részben meg hamisították s a zálogtárgy tulajdonos, — miután sokszor nem áll módjában a zálogba adott és kiváltott tárgyak azonosságát kiváltás alkalmával azonnal megállapítani, csak később jöhetett rá a visszaélésre, midőn annak megtorlása már alig lehetséges. Az ily esetek kiküldése szempontjából a kereskedelmi miniszter körrendeletet adott most ki. A rendelet figyelmeztet arra hogy az 1881. évi 14 t. c. 7 §-sa értelmében az elzálogosító kívánhatja hogy a zálogtárgy az elzálogosítás alkalmával az elzálogosító és a zálogüzlet tulajdonos pecsétjével lepecsételve vétessék zálogba, mely esetben a zálogüzlet tulajdonos a zálogtárgyat ki váltásig illetőleg elárverezéséig a pecsétek megsértése nélkül tartozik őrizni, A miniszter elrendeli, hogy a törvényszakas szövege szerinti teljes szövege szembeütő helyen s a közönség által könnyen hozzáférhető módon minden zálogüzletben kifüggesztessék s állandóan kifüggesztve tartassék. Ezen rendelkezés nem teljesítése kihágást képez, mely 100 frtig terjedhető pénzbüntetéssel, esetleg megfelelő elzárással büntetendő.

* **Lekaszált leány.** *Boár* Mihaila jómódu parasztagazda takarónak fogadta fel *Dirlea* György galsai legényt, aki után a kévéket a gazda leánya: *Boár* Tinike kötötte. *Dirleát* figyelmeztették, hogy fenje meg a kaszáját, mert nem vág jól. *Dirlea* rögtön félbenhagyta a munkát, s jó ideig fente a kaszáját, s mikor már éles volt elkialtotta magát: Ide nézzetek, s lássátok, hogy fog-e a kaszám! — mely után teljes erővel neki csapott az előtte álló *Boár* Tinikának. Az éles kasza átvágta a leány ruháit, s felső láb-szárán a csontig terjedő huszonhét centiméternyi hosszú és kettőtől tíz centiméterig terjedő szélességű sérülést ejtett. A sérült leányt azonnal hazaszállították a községbe, s gyógykezelés alá vették. *Dirlea* Györgyét pedig átadták a világosi kir. járásbíróság vizsgálóbíróságának

* **Tisztul a város.** A rendőrség vasárnap éjjel nagy takarítást rendezett. A különféle táncz helyeken és lebujsokban 40 kétes exszisztenciát összefogott. Nagyrészt kitoloncolják, hogy egy kis friss levegőt élvezzenek, míg visszasétálnak Nagyváradra.

* **Talált pénzes erszény.** Folyó hó 17-én este 10 óra körül az olaszii r. kath. templom előtt egy pénzes erszény találtatott, melynek tartalma különböző értékeket képvisel. Az aki e talált erszényhez jogot formál, tartozik a benne lévő okmányokat pontosan megnevezni

valamint a pénz nemét és összegét kellően meghatározni. A talált erszényt Sal Ferencz utca 811 sz. a. lakó Gombay János közs. tanítótól a jogos tulajdonos bármikor átveheti.

* **Katonazene a Lloyd kávéházban.** A 37. József ezred teljes zenekara ma este a Lloyd kioszkban hangversenyez Hencsirek karmester személyes vezetése mellett. Különösen felhívjuk olvasóink figyelmét a közölt műsorra: két kürt szólóra.

x **Hölgyek figyelmébe!** Markovits Mór parti-áruháza Kert-utcán. Végeladást nem rendezek, azért az összes raktáron levő divat és vászon czikkeket bármilyen árakban elárusítom a meddig a készlet tart. E ritka alkalmat a nagyérdemű hölgyközönség figyelmébe ajánlva maradtam kiváló tisztelettel Markovits Mór partiáru kereskedő.

Az enyveskezű káplár.

— Csillaghullás és dunkli. —

Néha kerülő uton jut a hírlapíró olyan dolgokhoz, ami sokkal közelebb történi hozzá.

Tegnap a Püspök-fürdőben hallottunk egy arany óra eltűnéséről, a melynél a bűvészs szerepét egy »sarzi« vitte.

A furesa históriának utána jártunk s közöljük:

D. M. A. körorvos egyik közeli községben, meglátogatta tegnap a honvéd-laktanyában egy éves önkéntes fiát. A leendő tartalékos tiszt azonban még most igen el van foglalva a szolgálattal s így öreg édes atyját nem kísérhette ki a vasúti állomáshoz, hanem felkérte egyik honvéd tizedest: D o l o g Demetert; nem arra, hogy a bérkocsiban is »dolgozzon« míg a vasúthoz kiérnek, hanem hogy segítségére legyen édes atyjának.

Az öreg ur, mivel a kora hajnali vonattal jött Nagyváradra, a kocsiban elszenderedett.

Megérkeztek az állomásra s onnét a káplár ur, mint aki jól végezte a dolgát visszafordult a városba.

A körorvos pár percz múlva meglepetve vette észre, hogy értékes arany órája és láncza kámforra vált.

Kocsira kapott újra, de a káplárt nem találta a laktanyába.

Keresésére indult, s azon ürügy alatt, hogy visszajött a vasutól, s a káplár ur szivességét pár pohár sörrel viszonzni akarja, betuszkolta egy bérkocsiba. A beavatott bérkocsis egyenesen a honvéd-laktanya elé hajtatott.

A remegő tizedes G e c z y István ügyeletes tisztnek csahamar bevallotta, hogy ő lopta el az arany órát és lánczot, a kocsiban mikor kimentek a vasúthoz. Igyekezett azonban rögtön a zálogházba az értékes aranyeművel s meg is találták nála, pár krajczár hijával, a pénzt, a mit a kedves emléktárgyakért a zálogházastól kapott.

Az ügyeletes tiszt csakhamar megkerítette az ellopott tárgyakat s átadta a körorvosnak, aki még kérve kérte, hogy ne büntessék meg a tizedest.

A katonai törvény azonban elég szigorú s így a csillaghulláson kívül kívül még a dunkliból is kijut Dolog Demeternek.

EGYESÜLETEK.

A Sebes-Körös társulat közgyűlése.

A Sebes-Körös vízszabályozó és ármentesítő társulat július 19. napján tartott választmányi ülés és közgyűlésén gróf Csáky Lajos társulati elnök elnöklete alatt jelen voltak:

Örley Kálmán társ. alelnök, Ambrózy Márton, dr. Berkovics Ferencz, Czeglédi Imre, Csánky Béla, Dobó Imre, Frankó Endre, dr. Fazekas Imre, Godán Ambris, Hoffmann Mihály, Iványi Lajos, Kiss Mihály, Kiss György, Kovács Gyula, Mártonffy Gyula, Mártonffy Bogdán, Madary István, Nagy P. István, Pallay Lajos, Péter András, dr. Papp József, Szivák János, Schwartz Ferencz, Schwartz Ábrahám, Schwarcz Ferencz (M.-Homorog) Szakadati Tógyer, Tardy Lajos, Tokay Elek és Weiszlovics Gyula, továbbá Galacz János kir. és műszaki tanácsos műépítészeti kerület felügyelő, Szarvasy Arzén kir. mérnök, miniszteri megbízott, Pekanovits Imre társ. igazgató főmérnök, Ficzek Lajos társ. pénztárnok és jegyző és Katona Bálint társ. nyilvántartó.

A gyűlés tárgysorozatába felvett tárgyak közül tudomásul vétetett első sorban a földmívelésügyi miniszternek az ártérfejlesztés alapján leendő ideiglenes kölcson kivetést tárgyazó rendeletet, ugy szintén az árvízvédelem biztonsági szempontjából szükségesnek jelzett munkálatok foganatosítására, valamint a társulati közgyűlések és választmányi ülésekről felvett jegyzőkönyveknek a gyűlés napjától számított 15 nap alatt leendő felterjesztésére vonatkozó miniszteri rendeleteke.

az ártér- és belvízterherviselés egységes és haszon-arányos kivetése tárgyában beadott ig. főmérnöki javaslatot, mely szerint az összes árterületen a jelenlegi földmívelési állapotokat feltüntető kat. osztályozás foganatosítandó — elfogadták s annak végrehajtását az ártér osztályozás munkálatával megbízva vált 11-es bizottságra ruházták.

A belvizek levezetése tárgyában több árteres község részéről beérkezett kérvények alapján megbízást nyert ig. főmérnök, hogy egy a jobb, mint a bal oldalon szükségesnek mutatkozó másodrendű belvíz csatornákra nézve előtanulmányokat tegyen s azokról lehetőleg a tervek egyidejű bemutatásával a választmányhoz tegyen jelentést.

A komádi-i és tóti-i belvizek levezetésére vonatkozólag bemutatott tervek elfogadtattak a nagy fok zsilip mellett tervezett szivattyutelepenél a társulat tulajdonákn levő 40 czlmr. átmérjű körszivattyú felhasználatni rendeltetett.

Az ölyvös szabályozás munkálatának végrehajtása tárgyában a Berettyó társulat által kiküldött bizottsággal tolytatandó tárgyalás céljából az 1894. évi július 17-én tartott közgyűlésben kiküldött bizottság újabb megbízást nyert.

A Sebes körös társulatnál rendszeresített vízmesteri állásra László József okl. vízmester megválasztott s részére az ezen állással kapcsolatosan megállapított járandóságok folyó évi auguszt. 1-ével utalványoztattak.

A Fekete körösi felfogó csatorna költségeihez hozzájárulásként megszavazott 100.000 forintból — minthogy az építési munkálat tényleg a szerződésben kikötött pontig elkészített 50.000 forint kifizetelni rendeltetett.

A lökközi szivattyú telep berendezésére vonatkozólag a Schlick féle gépgyárral folytatott tárgyalás során előlegesen megállapított szerződést azon kikötéssel fogapta el a közgyűlés, hogy vállalkozó czég a szivattyút 1898. évi 1-ére üzem képes állapotban a társulat rendelkezésére bocsátani tartozik. A szivattyú telepépületei azonban igazgató főmérnök részletes javaslata alapján házi kezelés mellett lesznek kiépítendő.

Schwarcz Márton czurkó pusztai bérlő kérelme folytán hozzá járulását adta a közgyűlés, hogy a czurkó pusztá a társulati telefon hálózatba kérelmező költségén bekapcsolassék, határozottan kikötve miszerint a távbeszélő kizárólag árvédelmi célra vehető igénybe.

Megválasztattak ezek után elnökké közfelkiáltással: Gróf Csáky Lajos, alelnökké: Örley Kálmán, a választmány tagjaiul Dr. Fazekas Imre, Frankó Endre, Godán Ambris, Hlatky Endre, Hegedüs Mihály, Hoffmann Mihály, Jelenczik István, Madary István, Pallay Lajos, Steinbach Ervin, Schwarcz Ferencz és Weigl Róbert. Számvizsgálókká: Bereczky Géza, Ambrózy Márton és Barbér Gábor. Végül a nyugdíj bizottság tagjaiul: Dr. Fazekas Imre, Hlatky Endre és Madary István társulati tagok.

TANÜGY.

A nagyvárad kir. kath. jogakadémia almanachja.

A magyarországi jogakadémiák sorában kétségkívül legelső helyet elfoglaló nagyvárad kir. kath. jogakadémiának a napokban jelent meg az 1896/97 iskolai évről szóló almanachja. Nagy örömmel látjuk belőle, hogy az évszázados multtal bíró intézet mily kitűnő nyomdokon halad folyton előre, ennek a jó hírnévnek köszönhető az, hogy immár több mint egy évtized óta hallgatóinak száma folyton gyarapszik, úgy hogy azok száma már 153-ra emelkedett, míg a vizsgálatok száma 172. — Kitüntetéssel 15-en, egyszerűen 49-en vizsgáztak vizsgálatot nem tett vagy elhalasztotta 72 tanuló. A tandíjmentesek száma 14, a 1/2 tandíjmenteseké 15 volt mindkét félévben. Az ösztöndíjasok száma pedig 35, kik 6980⁵frt ösztöndíjt élveztek. Az ösztöndíjasok perzentje tehát mintegy 22⁰/₁₀₀, mely oly nagy, hogy e tekintetben egyetlen magyar főiskola sem versenyezhetik vele. Ennek leginkább abban rejlik a titka, hogy a nagyvárad kir. jogakadémia részére számos alapítvány van téve. A római kath. joghallgatók száma 56, a gr. katolikusoké 16, a g. keletieké 31, a helv. hitválasúaké 22, az ágostaiakké 5, a mőz. vallásúaké 23 volt. Anyanyelv szerint 107 magyar, 45 román, és 1 horvát joghallgató volt. Az év történetéből kitűnőleg örömmel konstatálták, hogy az intézet kath. czimének megfelelőleg nagy súlyt fektetett a kath. vallás szellemében való nevelésre. Hiába akarta pár évvel ezelőtt egyik debreczeni prot. lap bebizonyítani, hogy a nagyvárad kir. jogakadémiát nem illet meg a kath. czim maga a liberális közoktatásügyi miniszter sietett megerősíteni azt, hogy a kath. jelző méltán foglal helyet az akadémia czimében, mert a kath. tanulmányi alappól tartatik fenn s tanárai csak r. kath. vallásúak lehetnek.

Értekezésként Dr. Hoványi Gyulának a »Választói jog«-ról irt magvas tanulmánya van közölve az almanachban.

Az április havában lefolyt diákkongresszusnak is több lap van szentelve, Schlauch bíbornok itt elmondott nagyszabású beszédjét pedig egész terjedelmében közli az értesítő.

A tanárok irodalmi működését illetőleg csak az tűnik ki, a mit már régóta tud az ország jogászai közül mindenki, hogy a nagyvárad kir. jogakadémia országos hírű irodalmi névvel bíró professorai, szakadatlan pihenés nélkül forgatják a tollat a magyar jogi tudomány fejlesztés érdekében. Négyen: Dr. Bozóky Alajos, dr. Nagy Ernő, dr. Magyar Gyéza és dr. Károly Irén pedig német és francia jogi szaklapok számára is dolgoztak.

Az ifjusági segély egyesület vagyona 9950 frt 59 kr-ra, vagyis csaknem 10.000 frtra emelkedett, az önképzőkör vagyona 1057 frt 85 kr. A lefolyt évben okt. 6-án és márcz. 15-én hazafias ünnepélyt és 3 matiné rendezett az akadémia. A kör 3 pályakérdést is tűzött ki, melynek nyertesei Geher Lambert, N e m e t h y Ferencz és Vargha Lajos voltak. Az akadémia könyvtára 10099 kötet tartalmaz, melynek értékemintegy 26.000 frtra rug.

SZÍNHÁZ ES MŰVESZET.

Az árendás zsidó.

(Gál Gyula és Gyöngyi Izsó felléptével.)

Vasárnap este. Az »árendás zsidó« című népszínmű került színre.

Mindenesetre csak azért vétetett elő ez a meglehetősen unalmas és drámaiatlan népszínmű mert benne Gál Gyulának és Gyöngyi Izsónak, a vendékeknek hálás szerepük van.

Ami Gyöngyi Izsót illeti ő a zsidó vőlegény szerepében excellált. A színpadra jöveletelek hatalmas taps fogadta, mely aztán többször felharsant. Különösen kitűnő volt a Blum Bettivel való jelenetében.

Gál Gyula (Blum Dávid) is gondos alakítást mutatott be és kiválóan játszott s hogy olyan sikert nem ért el, mint előbbi fellépéseivel, anna nem ő az oka. Éz a szerep ugyanis

nem neki való. Azt mondhatjuk kicsi neki az s azért és mert semmi érdekes vagy hatásos jelenet alkotójává, részesévé nem tette a szerző Blum Dávidot, — nem érhetett el valami szerfelett való nagy sikert Gál Gyula. Ahol az apai nagy szeretet szólalt meg benne, ott emelkedett fel Gál nagygyá s ott oly szépen — művészi szavalt, hogy a könnyekre indította a nézők egy részét.

A kihívásban volt is része.

Blum Bettit Ámón Margit játszotta, elevenen kedvesen. Hangja még a szokottnál is üdőbb, kellemesebb volt. (Valószínű a hosszú szünet miatt.) Dalait a közönség megismételtette. Szinre léptek pedig a közönség valósággal tüntet mellett. Perczekig tapsolt.

Ismételten meggyőződünk arról, hogy nagy hiba a kisasszonyt többször nem foglalkoztatni hasonló szerepekben, mert ugyancsak kiválóan megállja a helyét és a közönség nagyon szívesen fogadja, mi végre is elismerés.

A harmadik felvonásig egész jó volt az összjáték. Bács, Pintér, Tolnainé, Lubrincz J. jól játszottak, — leszámítva azon megbotránkozató dolgokat, amit Pesti (a Kántor) okozott a második felvonásban.

Hogy mi volt az a mit Pesti véghez vitt azt kellő szóval ki sem jüdük fejezni. Elég legyen annyit mondani, hogy ugy ugrálni, eset lenkedni még a cirkusban is émelyítő volna amint ahogy ő ugrált ott a világ jelentő deszkákon. Az a borzasztó maszk, az a hang, az ugrálás még a gallerián és vissza tetszést szült.

Hogy Pesti csak meglehetősen színész volna is, soha sem mondtuk, de elvégre ilven nagyon rossznak még se gondoltuk.

A közönség hangosan adott kifejezést a visszatetszésnek, felhangzott biztosan a felszínre is.

Hát Czako nem volna képes ilyen szerepeket eljátszani?

Tessék csak director ur máskor vele adatni ezt a szerepet s egészen más lesz a hatás.

A harmadik felvonásban a Gál Gyula kivételével a szereplők csak úgy huzták ki a szavakat a sugó szájából. Szinte vártuk már, hogy hajba kapnak amiatt, hogy kimehssen közelebb a sugó lyukhoz.

Többször volt úgy hogy egy-egy fél percig csönd volt a színpadon.

No de azért nem volt csend a színpadon mert egy két páholyban úgy akkor, mint csaknem az egész előadás alatt hangos discursus folyt. Ugy látszik hiába emlélékeztünk meg már többször ez irányban.

De ez már kezd szerfelett bosszantó lenni. Nem tudja az ember, hogy ezen páholyokban obstrukciót tartanak-e vagy pedig az Ilik, nem ilik, szavai felett fejtenek discussiót. . . s . . . ő.

A notredamei toronyőr.

— Gál Gyula vendégfellépése —

Üres padosrok előtt adták tegnap Hugó Viktor e hatásos színművét. Az előadás nagyon gyenge volt, pedig a szereplők meglehetősen igyekezettel játszottak.

Maga a főszereplő Gál Gyula sem volt teljesen hangjánál, pedig ha valamihez, ugy e szerephez hatalmas organium kell. Maszkja s egész alakítása azonban kitűnő volt. Minden jelenete után kitapsolta a közönség, olyan eredeti felfogással játszotta meg Quasimódot.

Lubrincz Julia méltán dicséretet érdemel. Nehéz jeleneteit is nagyon szépen játszotta meg, — bár az organum kissé gyöngye volt ehhez a szerephez is, — az utolsó jelenetet pedig megrázó drámaiassággal jutatta diadalra.

Horváth Paula, nem neki való szerephez jutott, de igyekezett e szerepet jól megjátszani s habár teljesen nem is, de bizonyos mértékekben szép sikert ért el.

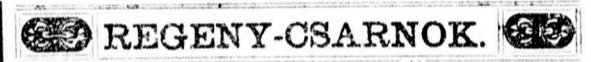
Szendrei, jó Don Claude Frolló volt s kivüle kisebb szerepekben kitűntek még: Tompa, Hegyesi, Tolnainé Czako és Szláma.

A zalamei bíró. Érdekes színházi est lesz a csütörtöki. A zalamei bíró, ez a kitűnő darab kerül színre Gál Gyulával. Az előadásra

már folynak a próbák s maga Gál Gyula rendezi. Nagy az érdeklődés a közönség körében. Egy szegény ifju története, különösen pedig a Pálinka című dráma iránt, melyben ezeltől 3 évvel Gál nagy sikereket aratott.

Gyöngyi Izsó bucsufellépte. A vigszínház jeles komikusa, ki több érdekes estét szerzett a váradi közönségnek, ma lép fel utóljára. Stern Izsákot játsza, mely valósággal forszerepe Gyöngyinek. Az előadásra jegyek már délelőtt is válthatók. A közönség körében nagy érdeklődés mutatkozik az előadás iránt.

A vidéki színészet felkarolása. Perczel Dezső belügyminiszter a vidéki színészet felügyelőjének hatáskörét illetőleg rendeletet küldött a városi hatóságokhoz, mely szerint a felügyeleti hatáskör kiterjed a szintársulatok működésére, továbbá arra, vajjon a színigazgató megfelel-e azoknak a kötelezettségeknek, melyekre miniszteri rendeletek, hatósági intézkedések vagy az orsz. színész-egyesület alapszabályai értelmében kötelezve van. Az államsegítséget élvező színigazgatók könyveinek betekintésére is föl van jogositva. A felügyelő a tapasztalt szabálytalanságokról a belügyminiszteriumnak tesz jelentést és működésében a helyhatóságok támogatni kötelesek. Ezzel kapcsolatban föiemlítettük hogy, a belügyminiszteriumban reformtervezet készült a magyar vidéki színészet rendezéséről és szubvencionálásáról. A magyar színész egyesület igazgatótanácsa ma délután három órakor rendkívüli ülést tart, amelynek egyetlen tárgya a nagyfontosságú reformtervezet megvitatása lesz. A belügyminiszter a javaslatot azzal küldötte le az egyesülethez, hogy az igazgatótanács a maga észrevételeit tartalmazó jelentését sürgősen terjessze fel a tervezet intencióinak megfelelőleg módosított szabálytervezettel együtt. A mai ülésre Nagyváradról is többen felutaztak a színészek közzül.

PRADA.

Fordította K. G.

71.

Olyan egvedül érezték ott mindketten magukat. Ottó épen oly szomorú volt min takkor este, mikor Leonora visszaadta gyűrűjét, akkor a lemenő nap utolsó sugarait árasztotta a haldokló erdőre, most azonban a tavasz tartja bevonulását teljes pompájában.

Ez az ellentét jobban esett lelkének, mint amaz összehangzat lelke és a természet közt. Daisy is árvának érezte magát, fájdalma oly nagy volt, hogy könnyei megeredtek, üres, pusztá, kihalt volt előtte az egész világ.

— Mily szerencsétlenek vagyunk, miketten Daisy! — szólt az kezét megszorítva.

Daisy szemei szikráztak.

— Oh igaz — azonban én atyámat vesztettem el és ön — — adjon hálát az Istennek hogy attól a . . . attól a Pradától — nem tudta másképen nevezni mostoha anyját — szabadult meg.

De az mégis iszonyu Daisy! így megcsaltni.

— Azt mégis csak elfelejti az ember, aztán később hálát ad az Istennek, hogy olyan nagy keresztől mentette meg.

— Daisy milyen okos lettél, a mióta nincs nevelőnőd.

A gyermek büszkén emelkedett föl s keserűen mondá:

— Oh ez a nevelőnő nagyon sokra tanított meg.

— Erre a keserűsre is! — sóhajtott Ottó — szegény, szegény gyermek.

Hallgatagon mentek egymás mellett a mezőn, míg Ottó félig hangosan, félig magában így szólt:

— Ez az én keresztutam.

Daisy oly szívélyes részvétellel nézett rá majd elfelejtette a saját szenvedését, érezte, hogy habár még oly fiatal a nők közös tulajdonsága megvan benne, hogy a szomorúakat vigasztalja.

— Talán lesz még egyszer boldogság utja is! Talál ön elég lányt, azonban nekem csak egy atyám volt.

Ezt oly keservesen mondta fájdalma annyira meghajlította, hogy Ottó szégyelni kezdte a saját gyengeségét az okozta a szegény gyermek iszonyu fájdalmát a kiből ő nagyon, nagyon bizott.

— Nem lesz rajta áldás Daisy — felelte mert széttépett sziveinken át ment a szerencse utjára.

Ismét rá nézett szép kék szemével, mint két nefejejts tündökölt ott barna arcán, amíg így szólt:

— Ma igazán áhitattal imádkoztam, hogy a jó Isten tegye boldoggá, akkor talán atyám is gondol néha szegény Daisyére.

Hangja zokogásban veszett el, összetett kezeivel az igazi mély néma fájdalom képét, nyujtotta. Ah az egész más volt mint az a hideg, számító Leonora ki ama őszi estén vele ment.

— Nagyon szereted atyádat; Daisy? — kérde. Daisy intett.

— Nagyon! Hiszen minden gyermek szereti atyját az már vele születik kényszerítve van rá. Talán van-e olyan gyermek a ki nem szeretné? Én legalább azt hiszem, Pradaaligha szeretted. (Folyt. köv.)

SPORT.

Czellövészet. A nagyváradi polgári lövőházban f. hó 4—18-án tartott lövészeteken kilövett 1190 lövés 666 találatában 3944 körrel. Szeget lőtt Török László, Négyeseket lőttek Török László tizenháromat, Mezey Mihály hatot, Janky Antal és ifj. Rimler Károly ötöt—ötöt, ifj. Tóth Ferencz egyet. Díjakat nyertek mély lövésekre az arany díjat Török László az ezüst díjakat Mezey Mihály és ifj. Rimler Károly. Körlovésekre az arany díjat Mezey Mihály az ezüst díjakat Török László és ifj. Tóth Ferencz nyerték.

A vadász szezon. Egy hét óta ropog már csaknem a nimródok kezében a fegyver. Julius 15-én megnyitott újra a vadászszezon. Nevezetes dátum ez, nagy türelmetlenséggel várták a Nagyváradon és vidéken elég nagy számmal élő vadászat kedvelők. Ettől kezdve indul meg ugyanis a vadász-szezon, mind több és több vadra szünnén meg fokoztat a tilalom, míg szeptemberben szabad lesz a vásár minden vonalon.

Lekerül a fegyver a szegről, letörlik róla a port, megtisztítják a rozsdától, kezdődik a vadász-ember gyönyörűsége, a vadak veszedelme és rettegése. A lekaszált tarlón, az ugar göröngyei között, a szikkadt sárguló réten és lombos erdők között vígan ropognak újra a fegyverek s nem marad békessége a vadnak, a vadász éles szeme és éles tölténye miatt. Legelőször a kacsákra köszöntött be a veszedelem, július 15. óta szabad a kacsát löni. Az őzet csak nagyobb hajtóvadászatok alkalmával szabad még lepuskázni, a nyulnak szeptember 1-ig tart a jóvilága, a foglyot október 1-ig nem szabad bántani.

TAVIRATOK

Autonomiai választások a fővárosban.

Budapest, július 19. (Saj. tud. táv.) A főváros budai részén gróf Zichy Nándor megválasztása bizonyos; a 4. 5. 6. 7. kerületben Márkus Józsefnek van többsége.

A kompromissium.

Budapest, július 17. (Saját tud táviata.) A szabadelpvüpart ma este 6 órakor Bró. Podmaniczky elnöklete alatt igen látogatott ülést tartott. Az ülés megnyitása után Báró Bánffy miniszterelnök mindjárt felszólalt s kijelentette, hogy holnap javaslatot ad be, mely szerint hátrózza el a Ház hogy az ülések idejét délután 3 óráig meghosszabbítja. (A l t a l á n o s h e l y e s l é s.) Ha ez nem sikerülne, akkor fogja majd a ház fontolóra venni hogy minél erélyesebb rendszabályokat alkalmazzon, mert nem tűrhető

hogy a parlament működését erőszakoskodással gátolhassák.

Tiszta Kálmán szólalt fel ezután, hogy 3—4 napig nem vehet részt a parlament ülésén s nehogy távozzon maradását félre magyarázzák, már most kijelenti, hogy elfogadja Bánffy javaslatát, mert — ugymond — 1867 óta sokszor volt eset ily meghosszabbításra, mikor a körülmények úgy kívánták.

Az ülés után Gajári és Pulszky hírszerint Ötvössel hosszabban értekeztek, melynek eredménye a kompromissim volna arra nézve, hogy az ellenzék hagyja abba az obstructiót, viszont a 16 §-s oly módosításon menne át, hogy az esküdtszék hatása köre csorbitatlanul fentartatik s csak némely magán jogi kérdést rendeltetnek rendes bíróság elé.

A függetlenségi párt részéről ez teljes győzelem.

Vilmos császár szobra.

Budapest, július 19. (Saj. tud. táv.) Ma leplezték le ünnepélyesen nagy közönség jelenlétében I. Vilmos császár lovaszobrát Gladbachban. Az ünnepélyt díszes és tüzijáték követte.

Mária Valéria főhercegnő nyaralása.

Ischl, július 19. (Saját tudós. táv.) Ferencz Salvator főherceg és Mária Valéria főhercegnő d. u. fél 5 órakor Lichteneggbe visszatértek.

Udvari vadászat.

Ischl, július 19. (Saját tud. táv.) Beck báró tábornagy, a vezérkar főnöke, a ki ma éjjel ide érkezik, részt vesz a holnapi udvari vadászon.

Czáfolat.

Budapest, július 19. (Saj. tud. táv.) Az a hír, hogy a Beringer-féle festékgyár teljesen leégett, nem nyer megerősítést. Csupán a festékraktár és 2 mellék helyiség pusztult el. Az üzem zavartalanul folyik.

Uj világkikötő.

London, július 19. (Saját tud. táv.) A »Times« jelenti Montevideosból folyó hó 15-én, hogy mindkét kamara elfogadta Csojernernek a kikötő építésére vonatkozó törvényjavaslatát.

A kubai felkelés.

Budapest, július 19. (Saját tud. táv.) Mint Manillából jelentik hivatalosan egy felkelő bandát szétverték és vezérüket Aguinaldot megsebesítették. A legutóbbi harcokban 33 felkelőt öltek meg.

Spanyol munkászavargás.

Budapest, július 19. (Saját tud. távirata.) Madrid Mauresában munkászavargás volt, mely alkalommal 8 személyt letartóztattak. Barcelona prefektusa és egy csendőrszázada odaérkezett. — Montornesban és Szabadellban is történtek zavargások. A csendőrség helyreállította a rendet.

KÖZGAZDASÁG.

Terjed a sertésvész. Biharmegye igen sok községében ismét teljes erővel pusztít a sertésvész. Már amennyiben még van mit pusztítani. Legujabban Tenkén lépett fel s a köségeit zár alá helyezték.

Milyen a gabona termés? Az aratások már ma holnap befejeződnek. Némely helyen

már megkezdődött a cséplés is s ez még elszomorítóbb képét adja az idei aratásnak. Nagyon gyakori az a kereszt, mely 10—12 kiló búzánnál többet nem ad. Különösen a margitai járásban tapasztalható e piciny hozam. A legjobb, legdusabb kereszt, melynek kalászhossza ugyszólván el voltak dugva az idő viszonyosságai elől, egy és fél, két véka magot adnak. Az előző években a legelkényszeredettebb helyen is többet hozott a gabona. Az aratás még nagyon helyen folyik

SZERKESZTŐI POSTA.

Y—Z. Szívesen adunk helyet, minden olyan közleménynek, amely, mint ez is, megüti a mértéket. De elvünk, hogy névtelenül beküldött dolgokat nem közlünk. Irja alá a nevét a kéziratban és bár milyen jelt választhat, mely neve helyébe kerüljön a közlésnél.

NAGYVÁRADI SZINKÖR.

Bérlet 78-ik szám.

Bérlet 78-ik szám.

Páros.

Páros.

az arad-nagyváradai szinkör által.

Nagyvárad, 1897. évi július 20-án,
Gyöngyi Izsó urnak vendégtelléptével.

STERN IZSÁK

vagy:

a házaló zsidó.

Bohózat.

Kezdeté fél 8, vége 10 órakor.

Holnap szerdán, bérletfolyamban:

Gál Gyula urnak vendégtelléptével.

Egy szegény ifju története.

Színmű.

A szerkesztőért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Egyházi és egyleti zászlók.

Kitüntetve:

Szeged 1876. — Székesfehérvár 1879.

Kitüntetve:

Deés 1879. — Budapest 1885. 1896.

Magyarország legrégebbi egyházi szerek és zászlók gyára

OBERBAUER ALAJOS utóda,

József főherceg és Klotild főhercegnő özvegye ö császár és királyi fenségeinek udvari szállítója

BUDAPEST, IV. ker., Váci-utca 14-ik szám. — Alapított 1863-ik évben.

Elismert megbízhatóság, pontos és szolid kiszolgálás.

Ajánlom dúsan felszerelt

egyházak és kápolnák berendezéséhez szükséges

tárgyaimat a legjutányosabb áron, a lehető legszebb kivitelben, nevezetesen:

MISERUHÁKAT,

Pluviale, Dalmatika és Ornatusokat. — Egyházi és társulati lobogók.

Tűzoltók, iskolagyermek, Mária-társulati, ipartársulati, dalegyleti és temetkezési egyleti zászlókat.

Szent szobrokat, csillárokat, ciborium és kelyheket. Fali és oltárgyertyatartók és oltárlámpákat.

Monstranciák, stációképek, oltárok, úr-koporsókat stb. stb.

Régi ruhák javítását, valamint kelyhek, ciborium, monstrancia, oltárlámpák és oltárgyertyatartók megezüstözését vagy meg-aranyozását elvállalom és olcsón készítem el.

Nagy választék arany-, ezüst- és selyemhímzésekben, valamint himzett egyházi ruhákban.

Képes árjegyzéket és költségvetést kívánatra bérmentve küldök.

(242) 38—52

Műhímzés.

VASUTI MENETREN D.

Érvényes 1897. évi május 1-től.

Kolozsvár—Nagyvárad—Budapest.						Budapest—Nagyvárad—Kolozsvár.						Püspök-Ladány—Debreczen—Ermihályfalva.					
	Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	V. v.
Kolozsvár ind.	11 01	5 23	7 00	6 13	2 23	Budapest ind.	9 15	2 15	5 45	8 30	7 05	P.-Ladány ind.	1 31	4 01	6 02	2 40	6 12
B.-Hunyad >	12 20	6 39	8 37	7 54	4 59	Nagykátá >	10 20	3 25	7 54	10 16	9 06	Debreczen >	3 05	5 30	8 00	4 07	7 40
Csucsá >	12 52	7 08	9 19	8 32	4 49	Szolnok >	11 19	4 23	9 27	11 31	10 37	Ermihályfalva ér.	4 06	6 44	9 17	5 09	—
Bucsa >	—	—	9 33	8 51	5 13	P.-Ladány >	12 55	5 55	11 53	2 00	5 00	Ermihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.					
Brátka >	—	—	9 50	9 10	5 38	Báránd >	—	—	12 07	2 12	5 17		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.
Rév >	1 34	7 46	10 08	9 30	6 13	Sáp >	—	—	12 25	2 27	5 38	Ermihályfalva ind.	6 47	11 17	5 40	9 18	—
Élesd >	1 48	7 58	10 25	9 48	6 42	B.-Ujfalu >	1 33	6 30	12 46	2 47	6 04	Debreczen >	8 40	12 36	8 15	10 31	3 48
Mező-Telegd >	2 01	8 11	10 42	10 07	7 10	M.-Peterd >	—	—	1 00	3 00	6 21	P.-Ladány ér.	9 46	1 45	9 45	11 38	5 24
F.-Vásárhely >	—	—	11 01	10 27	7 38	M.-Keresztes >	—	—	1 14	3 12	6 37	Debreczen—Nagy-Léta—Vértés.					
Várad-Velence >	2 25	8 33	11 10	10 37	7 51	Bors >	—	—	1 28	3 25	6 56		V. v.	V. v.	V. v.	V. v.	V. v.
Nagyvárad ér.	2 30	8 38	11 17	10 44	8 —	Püspöki >	—	—	1 36	3 32	7 08	Debreczen i.	8 35	4 17	Nagy-Léta-	5 25	1 05
Nagyvárad ind.	2 37	8 43	11 32	11 04	2 22	Nagyvárad ér.	2 11	7 08	1 48	3 42	7 22	Sáránd >	9 31	5 11	Vértés ind.	—	—
Püspöki >	—	8 51	11 42	11 14	2 37	Nagyvárad ind.	2 18	7 15	2 06	3 58	1 22	H.-Bagos >	9 46	5 26	M.-Pályi >	5 47	1 30
Bors >	—	—	11 50	11 22	2 48	V.-Velence >	2 25	—	2 30	4 05	1 31	H.-Pályi >	10 08	5 46	H.-Pályi >	6 03	1 48
M.-Keresztes >	—	—	12 03	11 37	3 20	F.-Vásárhely >	—	—	2 41	4 16	1 46	M.-Pályi >	10 23	6 00	H.-Bagos >	6 22	2 07
Mező-Peterd >	—	—	12 15	11 50	3 38	M.-Telegd >	2 50	7 43	3 03	4 38	2 19	N.-Léta-	—	—	Sáránd >	6 47	2 34
B.-Ujfalu >	3 14	9 22	12 29	12 05	4 16	Élesd >	3 04	7 56	3 21	4 56	2 50	Vértés ér.	10 46	6 20	Debreczen é.	7 25	3 18
Sáp >	—	—	12 47	12 26	4 49	Rév >	3 26	8 18	3 45	5 20	3 32	Sáránd—Derecske.					
Báránd >	—	—	1 01	12 42	4 13	Brátka >	—	—	4 06	5 43	4 08		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.
P.-Ladány >	3 56	10 03	1 34	1 19	5 31	Bucsa >	—	—	4 27	6 05	4 36	Sáránd ind.	9 41	5 21	Derecske ind.	6 00	1 49
Szolnok >	5 31	11 44	3 35	3 37	—	Csucsá >	—	—	4 53	6 32	5 13	Derecske ér.	10 00	5 40	Sáránd ér.	6 20	2 09
Nagy-Káta >	6 25	12 41	4 45	5 00	—	B.-Hunyad >	—	—	4 17	9 7	4 53	Arad—Nagyvárad.					
Budapest ér.	7 40	1 50	6 20	7 00	—	Kolozsvár ér.	5 55	10 37	6 59	8 34	—		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.

Nagyvárad—Szeged.				Szeged—Nagyvárad.				Nagyvárad—Arad.				Arad—Nagyvárad.											
	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.								
Nagyvárad ind.	10 20	4 25	7 30	Szeged ind.	3 45	10 25	6 40	Nagyvárad ind.	10 20	4 25	7 30	Arad ind.	5 10	11 20	9 35								
Ósi >	10 30	4 36	7 44	H.-M.-Vásárhely >	4 44	11 04	7 57	Ósi >	10 30	4 36	7 44	Kurtics >	5 39	11 49	10 07								
Less >	10 48	4 56	8 06	Orosháza >	5 39	11 54	9 38	Less >	10 48	4 56	8 06	Békés-Csaba >	7 01	2 33	4 50								
Cséffa >	11 03	5 12	8 29	Csaba >	7 01	2 33	4 50	Cséffa >	11 03	5 12	8 29	Gyula >	7 27	3 05	5 26								
Szalonta >	11 26	5 37	9 08	Gyula >	7 27	3 05	5 26	Szalonta >	11 26	5 37	9 08	Sarkad >	7 47	3 27	5 56								
Kötegyán >	11 46	5 57	9 37	Sarkad >	7 47	3 27	5 56	Kötegyán >	11 46	5 57	9 37	Kötegyán >	7 56	3 39	6 09								
Sarkad >	11 57	6 09	9 51	Kötegyán >	7 56	3 39	6 09	Sarkad >	11 57	6 09	9 51	Szalonta >	8 28	4 10	6 47								
Gyula >	12 21	6 34	10 21	Szalonta >	8 23	4 10	6 47	Gyula >	12 21	6 34	10 21	Cséffa >	8 42	4 34	7 18								
Csaba >	2 10	7 22	4 42	Cséffa >	8 42	4 34	7 18	Békés-Csaba >	2 23	7 17	4 32	Less >	9 04	5 00	7 51								
Orosháza >	3 10	8 32	5 48	Less >	9 04	5 00	7 51	Kurtics >	3 28	8 20	5 38	Ósi >	9 21	5 19	8 15								
H.-M.-Vásárhely >	4 00	9 26	7 00	Ósi >	9 21	5 19	8 15	Arad ér.	3 55	8 47	6 05	Nagyvárad ér.	9 32	5 30	8 30								
Szeged ér.	4 35	10 20	7 55	Nagyvárad ér.	9 32	5 30	8 30																

Nagyvárad—Belényes—Vaskóh.				Vaskóh—Belényes—Nagyvárad				Nagyvárad—Gyoma				Gyoma—Nagyvárad											
	Tv. sz. sz.	Sz. v.	V. v.		Sz. v.	Th. v. sz. sz.	V. v.		V. v.	Sz. v.	V. v.		Sz. v.	V. v.	V. v.								
Nagyvárad ind.	4 10	2 27	—	Vaskóh ind.	2 55	2 20	—	Nagyvárad ind.	5 50	2 37	—	Gyoma ind.	3 48	2 40	—								
V.-Velence >	4 24	2 38	—	Lunka-Rézbánya >	3 07	2 33	—	Ósi >	6 09	2 51	—	Déva-Ványa >	4 37	3 40	—								
Félix-Fürdő >	4 51	3 —	—	Szudrics >	3 34	3 02	—	Uj-Palota >	6 24	3 05	—	Körös-Ladány >	5 13	4 23	—								
Kardó >	5 09	3 14	—	Belényes >	4 02	3 41	—	Gyires >	6 41	3 17	—	Szeghalom >	5 40	4 55	—								
Magyar-Gyepes >	6 09	4 04	—	Sonkolyos >	4 23	4 04	—	Körös-szeg >	7 02	3 36	—	Véztő >	6 12	5 36	—								
Tasádfő >	6 26	4 18	—	Belényes-Ujlak >	4 35	4 16	—	Szakál >	7 39	4 05	—	Kót >	6 38	6 08	—								
Drág-Cséke >	6 51	4 33	—	Borz >	4 44	4 26	—	Nagy-tóti >	7 55	4 21	—	Iráz >	6 52	6 28	—								
Magyar-Cséke >	7 11	4 48	—	Sólyom >	5 01	4 46	—	Komádi >	8 25	4 32	—	Komádi >	7 10	7 02	—								
Dusesd >	7 26	4 59	—	Gyanta >	5 22	5 07	—	Iráz >	8 42	4 49	—	Nagy-tóti >	7 22	7 14	—								
Szombatság-Rogoz >	8 07	5 35	—	Hollód >	5 36	5 22	—	Kót >	9 19	5 14	—	Szakáll >	7 48	7 49	—								
Hollód >	8 19	5 46	—	Szombatság-Rogoz >	5 57	5 54	—	Véztő >	9 44	5 32	—	Körös-szeg >	8 11	8 13	—								
Gyanta >	8 33	5 59	—	Dusesd >	6 21	6 20	—	Szeghalom >	10 34	6 13	—	Gyires >	8 33	8 38	—								
Sólyom >	8 59	6 24	—	Magyar-Cséke >	6 33	6 40	—	Körös-Ladány >	11 —	6 31	—	Uj-Palota >	8 47	8 53	—								
Borz >	9 14	6 38	—	Drág-Cséke >	6 54	7 11	—	Déva-Ványa >	12 03	7 21	—	Ósi >	9 03	9 13	—								
Belényes-Ujlak >	9 26	6 49	—	Tasádfő >	7 08	7 27	—	Gyoma ér.	12 45	8 06	—	Nagyvárad ér.	9 20	9 32	—								
Sonkolyos >	9 39	7 01	—	Magyar-Gyepes >	7 22	7 50	—	Nagyvárad—Ermihályfalva								Ermihályfalva—Nagyvárad							
Belényes >	10 25	7 35	—	Kardó >	7 55	8 31	—		Vegyes v.	Vegyes v.			Vegyes v.	Vegyes v.									
Szudrics >	10 48	7 57	—	Félix-Fürdő >	8 08	8 45	—	Nagyvárad ind.	6 50	5 45	Ermihályfalva ind.	5 05	5 25										
Lunka-Rézbánya >	11 17	8 22	—	V.-Velence >	8 37	9 09	—	B.-Püspöki >	7 17	6 02	Érselind >	5 37	6 06										
Vaskóh ér.	11 33	8 37	—	Nagyvárad ér.	8 47	9 19	—	Bihar >	7 46	6 25	Székelyhid >	6 14	6 51										
N.-Várad—Püspök-Fürdő—Félix-Fürdő																							
	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.								
Nagyvárad ind.	—	9 50	—	—	4 45	—	7 42	Nagyvárad ind.	6 50	5 45	Ermihályfalva ind.	5 05	5 25										
V.-Velence ind.	8 29	9 59	2 34	4 54	6 46	7 51	9 40	Bihar >	7 46	6 25	Érselind >	5 37	6 06										
V.-Velence ér.	8 32	10 —	2 48	4 55	6 47	7 52	9 41	Paptamási >	8 18	6 53	Székelyhid >	6 14	6 51										
Püspök-Fürdő ér.	8 52	10 14	3 07	5 14	7 04	8 11	9 58	Gyapoly >	8 36	7 08	Nagykágya >	6 27	7 05										
Félix-Fürdő >	9 06	10 37	3 21	5 31	7 20	8 28	10 13	B.-Diószeg >	9 01	7 29	B.-Diószeg >	6 42	7 25										
Félix-Fürdő—Püspök-Fürdő—N.-Várad																							
	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.								
Félix-Fürdő ind.	9 08	10 42	3 23	5 35	7 23	8 30	10 15	Nagyvárad ind.	6 50	5 45	Ermihályfalva ind.	5 05	5 25										
Püspök-Fürdő >	9 19	11 —	3 37	5 52	7 35	8 49	10 27	Bihar >	7 46	6 25	Érselind >	5 37	6 06										
V.-Velence ér.	9 34	11 16	3 52	6 08	7 50	8 49	10 42	Paptamási >	8 18	6 53	Székelyhid >	6 14	6 51										
Nagyvárad ind.	9 36	11 17	3 54	6 09	7 53	8 50	10 44	Gyapoly >	8 36	7 08	Nagykágya >	6 27	7 05										
Nagyvárad ér.	*9 50	11 27	*4 08	6 19	*8 07	9 —	*10 58	B.-Diószeg >	9 01	7 29	B.-Diószeg >	6 42	7 25										
Szombatság-Rogoz—Dobrest.																							
	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.								
Félix-Fürdő ind.	9 08	10 42	3 23	5 35	7 23	8 30	10 15	Szombatság-Rogoz ind.	8 10	—	Dobrest ind.	5 03	—										
Püspök-Fürdő >	9 19	11 —	3 37	5 52	7 35	8 49	10 27	Nánhegyesel >	8 36	—	Nánhegyesel >	5 13	—										
V.-Velence ér.	9 34	11 16	3 52	6 08	7 50	8 49	10 42	Dobrest ér.	8 46	—	Szombatság-Rogoz ér.	5 37	—										
Nagyvárad ind.	9 36	11 17	3 54	6 09	7 53	8 50	10 44	Székelyhid—Margitta															
Nagyvárad ér.	*9 50	11 27	*4 08	6 19	*8 07	9 —	*10 58		V. v.	V. v.			V. v.	V. v.									
Székelyhid—Margitta																							
	V. v.	V. v.			V. v.	V. v.			V. v.	V. v.			V. v.	V. v.									
Székelyhid ind.	10 02	8 —	—	—	—	—	—	Székelyhid ind.	10 02	8 —	—	—	—	—									
Apátkeresztur >	10 56	8 46	—	—	—	—	—	Apátkeresztur >	10 56	8 46	—	—	—	—									
V.-Ábrány >	11 12	9 —	—	—	—	—	—	V.-Ábrány >	11 12	9 —	—	—	—										